

Sebestyén József

A SZENDRŐI TÁBOR RENDJÉT SZABÁLYOZÓ EDICTUM

(Az edictumot Wesselényi Ferenc nádor bocsátotta ki 1664-ben a törökök ellen fölkelt és Szendrő váránál összegyűlt nemesség részére. A szerk.)

Primum et ante omnia. Az tábor rendesen, a mint kinek ki szokták mérni helyét, zászlóval szálljon, egyik a másik seregében nem elegyedvén; az táborhely tisztán tartassék, holmi döggel és tisztességgel szólván, maga ganejával ne bősztése, mivel valaki ez edictumnak ellen találtatik cselekedni, gyalázatját vallja, azért vigyázzon azon seregnek kapitánya, hadnagya, vajdája és egyéb tisztviselője, az ellen ne impingáljon.

Secundo: Minden este s reggel rézdobot üttetvén magunk sátora előtt, avagy in absentia nostra, a ki fő léssen annak sátora előtt, az egész dobokat renddel megveretvén, kiki maga kapitánysága sátora előtt, a kiki gunnója eleiben állván, az Jesus nevét háromszor megkiáltta és azt segítségül híván, kiki azon keljen föl és annak nevéen feküdjék is le.

Tertio: Estve mikor nyolc órakor tájban takarodóra megverik az dobokat, azután az táborban senki imide amoda világ nélkül ne járjon és nagy szép csendességben lévén az tábor, semmi bort, sert, pálinkát, se semminémű részegítü italt árulni ne merészeljen; dobolás, trombitálás, zaj, kiáltás ne légyen, italnak, dormizolásnak azután minden ember békét hadgyon, egyébiránt az fő tábor- és strázsamestereknek gondgyok lévén reá, bizonyos strázsával járván, a kin mi esik, mint afféle edictum rontó ellen törvényt láttatván, magának tulajdonítsa.

Quarto: Az Isten eő Sz. Fölsége bosszuállására ingerlő káromkodó szitkóktul, úgymint eördöglölkű, eördeg, teremtette, ebannyájú, eördöghüti és ehez hasonló mostani nyalka fölvett szitkóktul ója magát; a ki penighlen azokkal szitkozódik, ha közlegény, – *comperta rei veritate* – elsőben három pálczával meghveretessék, másodsor, ha rajta érik, akkor is három pálczával, harmadszor is úgy; negyedszer törvény szerint haljon megh érette. Ha pedigh tisztviselő léssen, az kinek megának is jó példát köllenek adni, mindgyárt első vétkeért – *compesta rei veritate* – gyalázatosan vettessék ki tisztibül.

Quinto: Asszony-embert, kiváltképpen jövevént, paráznát, senki feje vesztése alatt zászlója alatt ne merészeljen tartani; sőt intyüik felette igen és emlékeztetjük Eleink dicséretes magyarink példájára az mostaniakat is, nem hogy és afféle ocsmány, bünt szaporító, Isten haragját s ostorát reánk húzó lottyókat tartottak volna, de inkább még magok hűves feleségeket sem

hordozták táborban, kit hogy most is kövessünk, méltó; egyébiránt senki törvényes büntetését el nem kerüli.

Sexto: Tüztől, kiváltképpen valahun faluban, asszony ember erőszaktéeltől ki ki ója magát, egyéb eránt – *comperta rei veritate* – *sine ulla misericordia* – meghöletik érette.

Septimo: Előtte járója s feje ellen kapitánya s hadnagya, strázsamesterre és akármilyen névvel nevezendő tisztviselője legyen az alatta való, nemhogy fegyverrel s verekedéssel oponálja magát, de csak kemény szóval se ugordgyék szembe, mert érdeme szerint vészi büntetését. Zászló alatt táborban senki egyik az másikára kardot s egyéb féle fegyvert vonni ne merészellen, annyival inkább vagdalkozni feje elvesztése alatt, hanem kinek-kinek lévén kapitánya, büntetődgyék törvény szerint; Kordéban senki lődezni ne merészellen s ha puskáját próbálja, nappal és az táboron kívül lőjen; a ki különben cselekszik;

A seregek, midőn mennek, zászló alól imide amoda ne mennyenek, ne lődezenek, erős pálcza büntetés alatt. Senki maga kezével ne merjen magának eleget tenni és haragbul se zászló alatt, se az táborban kardot, avagy valami más fegyvert vonni, mert a ki különben cselekszik;

Octavo: Az szekerek, ha meghindulnak, az mint tábor-mester és az fő szekér-mester elrendeli, úgy járjanak és egyik az másik eleiben ne hajtasson erős pálcázás alatt; sőt elől, ha a tábornak egyik helyről az másikban köl meghmozdulni, senkinek az tábor-mester előtt nem szabad menni, mert valakit előkaphatnak bizony fájdalmas lesz a teste érette. A strázsát pedig kirendelvén, az kinek személyére jut, vagy nemes vagy nemtelen, akár úr, úgy vigyázzon minden zugolódás nélkül, ha az strázsán aluva találta, meghverik érette, aszt is magának tulajdonétsa. Ha pedig aluvása miatt az táborban kár következik, életével fogja pöcsételni.

Nono: Marha hajtást, kóborlást, asztagh hányást senki feje veszése alatt, ne merjen cselekedni.

Decimo: Az ki a táborban akárminemű élést hoz az olyanokat senki feje veszése alatt ne merészellen meghháborgatni.

Undecimo: Egyik az másik zászlója alól katonát, avagy hajdut hitegetni, se fogadni ne merészellen, büntetés várván mind az hitegetőt, s mind az elhitegetettet.

Duodecimo: Sákmányra menvén az keresztény országban az egy szénánál, szalmánál egyebet senki el ne merjen venni erős büntetés alatt. A kik penighlen sákmányra avagy csatára az táborból kimennek, azoknak úti levelek legyen generálissátul, kapitányátul; iratassék penighlen az úti levélben: hova s mi végre mennek és mennyi ideig táboron kívül való járásra leszen szabadságok. Az kiknek úti levelek nem leszen, azokat az réveken és passussokon sohun által ne bocsássák, az olyan kapitánya levele nélkül já-

ró katonákat és legényeket szabadon akárhun is megh foghassák, generálisa, vagy kapitánya kezében vévén.

Decimo tertio: Az kik töröket fognak, avagy valami más prédát, akár az ellenségtül, akár pedig az törökes földön nyernek, azt minden jószágok, valami nálok találtatik, elvesztése alatt, az táborban kottyavetére vigyék.

Decimo quarto: Valaki az táboron, avagy pediglen kívül, akármely zászló alatt tarsátul, avagy mástul valamit lop, minden kegyelem nélkül megh ölettesék. Hasonlóképpen valaki szegény embertül valamit erőszakkal veszen – *comperta rei veritate* – erőssen érette meg büntettessék. *Datum in Castris Hungaricis ad Szendrő positis, die vigesima quarta mensis Septembris, Anno Domini 1664.*

(Gróf Nádasdy levéltár másolati példányáról: I. nro 707.)

(*Hadtörténelmi Közlemények. 16. évf. 1915. március-június. 226-228. p.*)

(Az eredeti írásmódot és helyesírást megtartottuk. A szerk.)